КОГА И КЪДЕ?

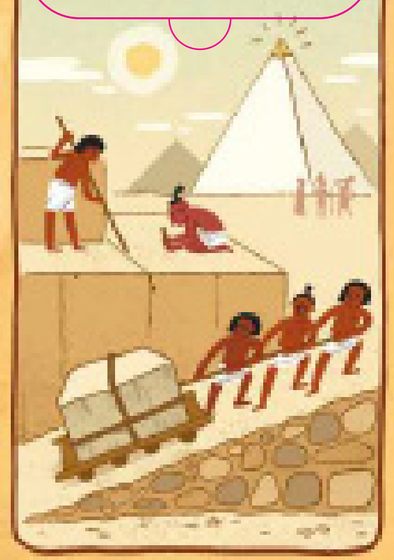
Преди близо **5000 години** в плодородната долина на река Нил, в земите на днешен Египет, в Североизточна Африка, се зародила великата древноегипетска цивилизация – една от най-ранните и най-дълго съществували цивилизации в историята на човечеството.

НАЧАЛОТО

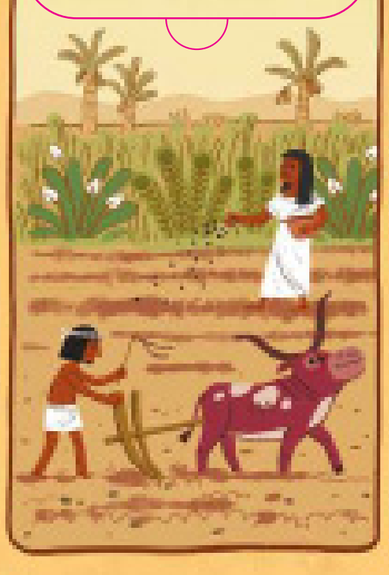
Предците на древните египтяни се заселили в долината на река Нил преди около 10 000 години, когато тревистите савани в Североизточна Африка се превърнали в пустини поради климатични промени. Отначало те се прехранвали с лов, риболов и събиране на растения. Постепенно се научили да отглеждан растения и да използват водите на реката за напояване. Заживели в постоянни селища, възникнали и първите градове. Преди около 5100 години се обособили две царства – Долен и Горен Египет. Те воювали помежду си за надмощие. Надделял Горен Египет и двете царства се обединили в държава, която днес наричаме Древен Египет. Тя станала една от най-могъщите държави в древния свят. Египтяните построили великолепни градове и внушителни храмове, били изкусни майстори занаятчии, създали писменост и изумителни произведения на изкуството.

ТРИТЕ ОСНОВНИ ПЕРИОДА В ИСТОРИЯТА НА ДРЕВЕН ЕГИПЕТ

1.
СТАРОТО ЦАРСТВО

2.
СРЕДНОТО ЦАРСТВО

3.
НОВОТО ЦАРСТВО

ДИНАСТИИТЕ

Древноегипетската цивилизация просъществувала повече от 3000 години. През това време на царския трон се изредили владетели от 30 династии. Династията е поредица от владетели (царе, крале, фараони), които получават властта по наследство и обикновено принадлежат към един и същ род.

ДАР ОТ НИЛ

Всяка пролет водите от топенето на снега в планините на юг се вливали в Нил и реката приждала. След отдръпването ѝ по бреговете ѝ се отлагала тиня и обогатявала почвата. На изобилните реколти от плодородните земи се дължали богатството и възходът на Древен Египет.

ЕГИПЕТСКОТО ОБЩЕСТВО

Египетското общество било организирано като пирамида. На върха бил царят, наричан **ФАРАОН.** Той имал неограничена власт, вземал всички решения, бил върховен жрец, съдия и главнокомандващ на армията. Египтяните вярвали, че фараонът е бог, син на богове и техен представител на Земята.

ФАРАОНЪТ

Двата скиптъра олицетворяват идеята, че фараонът като пастир води своя народ с гегата и го защитава от врагове с камшика.

Изкуствената брада била един от знаците на царската власт. Фараонът я носел по време на празници или когато се появявал пред народа.

Скиптър (жезъл) с форма на камшик

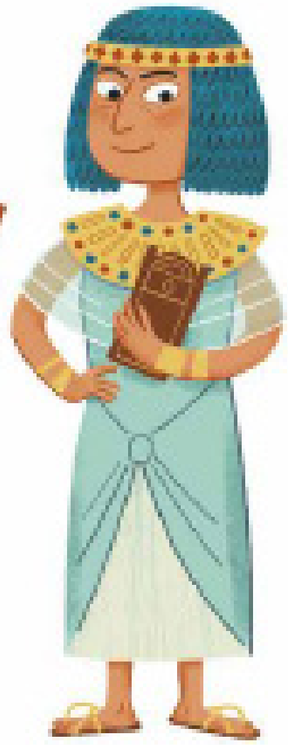

ВИСШАТА КЛАСА включвала аристокрацията, висшите чиновници, военачалниците и жреците – най-богатите и образовани хора.

Скиптър с форма на гега

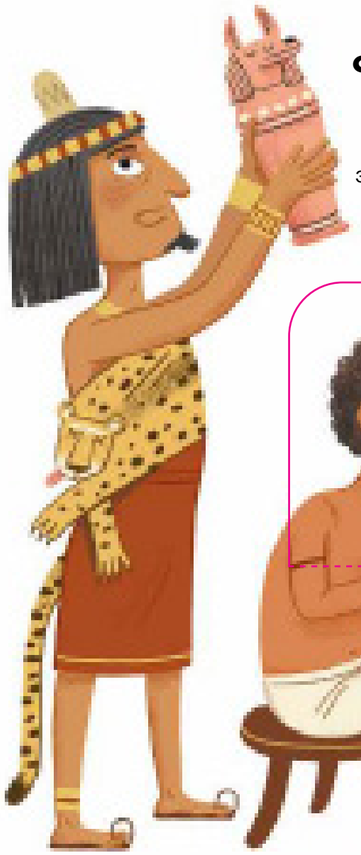
След фараона най-високопоставен бил **ВЕЗИРЪТ.**

Към **АРИСТОКРАЦИЯТА** принадлежали близките и далечните роднини на царя. Много от тях заемали висши държавни длъжности, отговаряли за зърнохранилищата, напоителните системи, строителството, събирането на данъци, оръжейните.

КАРИЕРА

За разлика от повечето древни страни, в Египет по време на Новото царство било възможно човек от бедно семейство да се издигне и да заеме важен държавен пост, стига да има добро образование.

СРЕДНАТА КЛАСА включвала лекари, занаятчии и търговци.

ЖРЕЦИТЕ били посредници между боговете и хората, тълкували божествената воля, ръководели религиозните ритуали и церемонии, грижели се за храмовете. Имали огромна власт и влияние.

ЖЕНИТЕ в Древен Египет били на почит. Те трябвало да се грижат за децата и домакинството, но имали повече права, отколкото жените в повечето древни страни. Можело да работят извън дома, да се образоват, да помагат на съпрузите си и ако се налага, да управляват семейните дела. В някои случаи наследството се предавало по майчина линия и много често децата получавали фамилията на майка си.

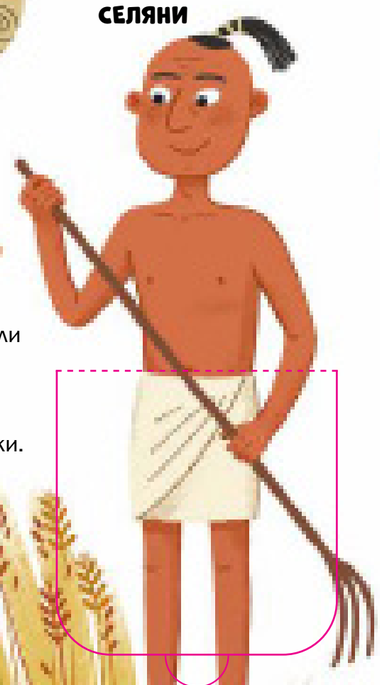

В работилниците на фараоните, аристократите и храмовете се трудели златари, ковачи, грънчари, каменоделци, дърводелци и много други **ЗАНАЯТЧИИ.**

Най-нископоставени в обществото били **РОБИТЕ**. Те били малко и се използвали главно като слуги в двореца на фараона и в имения на богатите.

СЕЛЯНИ

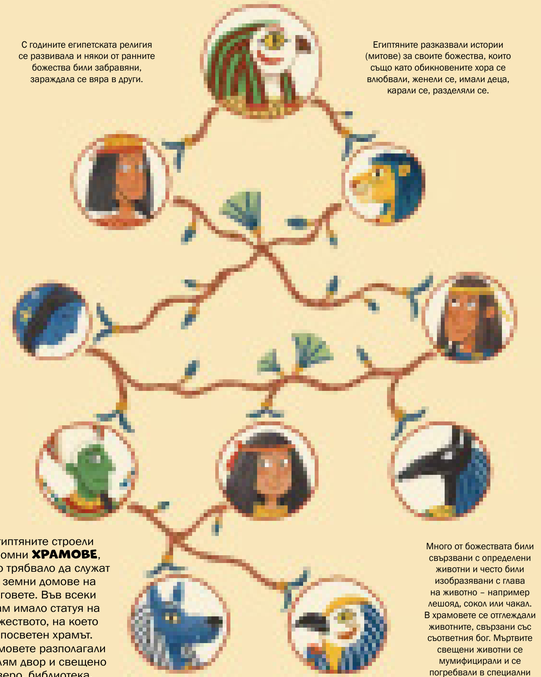

СЕЛЯНИТЕ съставлявали огромната част от населението. Те обработвали земята и добивали храна за всички.

Египтяните почитали много **БОГОВЕ И БОГИНИ**. Те вярвали, че боговете са навсякъде и им помагат в ежедневието и в отвъдното, където всеки египтянин се надявал да отиде след смъртта си. Всяко божество властвало над определена дейност или явление, или дори над отделен предмет. Главните богове, например Слънчевият бог, били много важни за цялата държава, но повечето били местни – почитали ги в определено селце, град или област.

С годините египетската религия се развивала и някои от ранните божества били забравяни, зараждала се вяра в други.

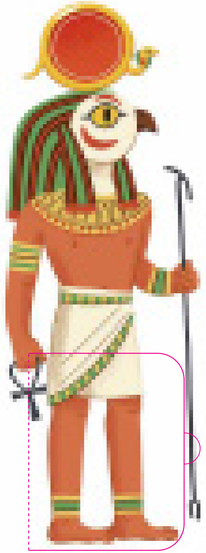
Египтяните разказвали истории (митове) за своите божества, които също като обикновените хора се влюбвали, женели се, имали деца, карали се, разделяли се.

Египтяните строели огромни **ХРАМОВЕ**, които трябвало да служат за земни домове на боговете. Във всеки храм имало статуя на божеството, на което е посветен храмът. Храмовете разполагали с голям двор и свещено езеро, библиотека, училище и занаятчийски работилници.

Много от божествата били свързвани с определени животни и често били изобразявани с глава на животно – например лешояд, сокол или чакал. В храмовете се отглеждали животните, свързани със съответния бог. Мъртвите свещени животни се мумифицирали и се погребвали в специални гробници.

ЗЕМЯ НА БОГОВЕ

Богът на слънцето **РА (РЕ)**, бил най-важният египетски бог. Той бил изобразяван с глава на сокол, върху която крепял слънчевия диск.

Египтяните вярвали, че боговете могат да се вселяват в определено животно, вярвали например, че във всяка котка живее частица от Баст – богинята на животворната сила на слънцето, която помага на реколтата да узрее.

От Ра са произлезли **ШУ** – богът на въздуха, и **ТЕФНУТ** – богинята на влагата, която носи дъждовете. Шу и Тефнут често били изобразявани като лъв и лъвица. Те били брат и сестра, но и съпруг и съпруга и имали две деца: **НУТ** – богинята на небето, и **ГЕБ** – богът на земята.

НУТ често била изобразявана като жена, извита в дъга над земята, тоест над Геб. Смятало се, че нейното тяло е небето.

ГЕБ бил изобразяван като човек, понякога с гъска върху главата. Смятало се, че неговият смях е причина за земетресенията.

Египтяните **ОБОЖЕСТВЯВАЛИ** своите царе. Наричали царя фараон, което означава голям дом. Смятали, че във всеки фараон живее духът на бога Хор и че фараоните са потомци на Ра – бога на Слънцето, защото той бил първият фараон на Египет. След смъртта си фараонът отивал в отвъдния свят и се сливал с духа на Озирис, а духът на Хор се вселявал в следващия фараон.

Египтяните смятали, че някога **ОЗИРИС** бил цар на Египет. Вярвали, че той им е дал пшеницата и лозата. Като закрилник на растителността бил изобразяван със зелена кожа. Но след като бил убит от брат си Сет, а после съживен от съпругата си Изида, Озирис се превърнал във владетел на задгробното царство. Оттогава той решавал кой от мъртвите ще получи живот след смъртта.

ИЗИДА била почитана като велика богиня майка и била една от най-древните богини. Тя била съпруга и сестра на Озирис. Смятало се, че тя пази хората, помага им в нужда, изцелява болните, закрила занаятите. Носела на главата си украшение във формата на трон или във формата на рога на крава.

Смята се, че **ХОР** наследил от баща си трона на Египет, след като победил Сет. Египтяните вярвали, че Хор – бог на небето, син на Озирис и Изида, ги наблюдава постоянно. Подобно на бог Ра, Хор бил изобразяван като сокол или като човек с глава на сокол.

СЕТ бил бог на пустините, на черните бурени облаци, зловредните ветрове и гръмотевиците. Той убил брат си Озирис, а после често се биел с неговия син и свой племенник Хор. Двамата се борели кой да наследи трона. Египтяните издигали храмове в чест на Сет, за да го умилостивят и да измолят благоволението му.

АНУБИС – богът с глава на чакал, бил син на Сет и **НЕФТИДА**. Той бил бог на мъртвите, на магиите и балсамирането. Водел мъртвите през тъмнината на подземния свят до задгробното царство, където ги чакал съдът на Озирис.

ЖРЕЦИТЕ се грижели за статуята на бога в храма. Всяка сутрин я изкъпвали в свещеното езеро, обличали я, поднасяли ѝ храна и други жертвени дарове. Обредът бил съпровождан с кадене на тамян и с ритуални песни и танци и се изпълнявал три пъти дневно. По време на празници статуята била изнасяна от светилището и жреците я носели по улиците със свещена лодия. Шествието придружавали танцьори и музиканти.

